

Серафима Криган, Юліанна Сергійчук

УКРАЇНСЬКА МОВА

1

клас

НОВА
УКРАЇНСЬКА
ШКОЛА

Частина 3

Серафима Криган, Юліанна Сергійчук

УКРАЇНСЬКА МОВА

Навчальний посібник для 1 класу
з навчанням угорською мовою
закладів загальної середньої освіти
(у 4-х частинах, з аудіосупроводом)

ЧАСТИНА 3, з аудіосупроводом

Схвалено для використання в освітньому процесі

Чернівці
«Букрек»
2023

УДК 811.161.2(075.3)
К 82

*Схвалено для використання в освітньому процесі
(рішення експертних комісій з педагогіки та методики початкової освіти
від 2 лютого 2023 року (протокол № 2),
з проведення антидискримінаційної експертизи
від 27 січня 2023 року (протокол № 3),
№ 2.0025-2023 у Каталозі надання грифів
навчальній літературі та навчальним програмам)*

*Підручник розроблено
відповідно до навчальної програми
"Українська мова. Навчальна програма для 1-2 класів
з навчанням угорською мовою закладів загальної
середньої освіти"*

Криган С. Г., Сергійчук Ю. П.

К 82 Українська мова: Навчальний посібник для 1 класу
з навчанням угорською мовою закладів загальної середньої
освіти (у 4-х частинах, з аудіосупроводом). Частина 3,
з аудіосупроводом. Чернівці : Букрек, 2023. 40 с. : іл.

ISBN

УДК 811.161.2(075.3)

Аудіосупровід до підручника

ISBN

© Криган С. Г., Сергійчук Ю. П., 2023
© Видавничий дім «Букрек», 2023

ДЕРЖАВНИЙ ГІМН УКРАЇНИ

*Слова Павла Чубинського
Музика Михайла Вербицького*

Ще не вмерла України і слава, і воля,
Ще нам, браття молодії, усміхнеться доля.
Згинуть наші воріженьки, як роса на сонці.
Запануєм і ми, браття, у своїй сторонці.

Приспів:

Душу й тіло ми положим за нашу свободу,
І покажем, що ми, браття, козацького роду.

► Слухаю • Figyelek

► Послухай і повтори:

Від звірят лісових, від пташок,
Від героїв билин та казок
Я несу вам гостинців багато
І запрошую в гості на свято.
А іще вам вітання гарячі
З побажанням і щастя, й удачі!
Тож ідіть всі упевненим кроком
В рік новий, в рік ясний...
З Новим роком!

Ігор Січовик

► Читаю • Olvasok

новий рік – újév
ялінка – fenyőfa
прикрасили –
feldíszítették

веселітися – vígadni
канікули – szünet
гірлянда – girland

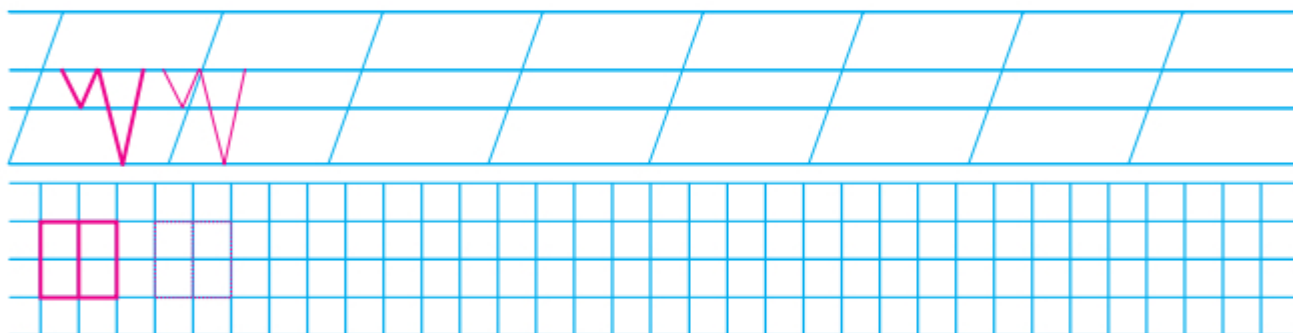
► Спілкуюся • Beszélgetek

- Де росте ялинка?
- Ялинка росте в лісі.
- Коли прикрашають ялинку?
- Ялинку прикрашають напередодні різдвяно-новорічних свят.
- Чим прикрашають ялинку на свято?
- Ялинку прикрашають іграшками, гірляндами, цукерками.

Пишу • Írok

- Пиши за зразком.

- 1 група. Виліпи з пластиліну новорічні іграшки.
- 2 група. Виріж з паперу новорічні іграшки.

Досліджую • Vizsgálódom

- Досліди звичаї та традиції святкування нового року у світі.

Водохреща. Народні звичаї

Vízkereszt. • Népszokások

▶ Слухаю • Figyelek

▶ Послухай і повтори:

Христос убирався,
В Йордані хрещався.
Щедрий вечір!
Добрий вечір!

▶ Читаю • Olvasok

Водохреща – Vízkereszt
співати – énekelni
коляда – kántálódalok,
karácsonyi énekek

розважатися –
szórakozni
пісня – ének, dal
звичай – szokás

▶ Спілкуюся • Beszélgetek

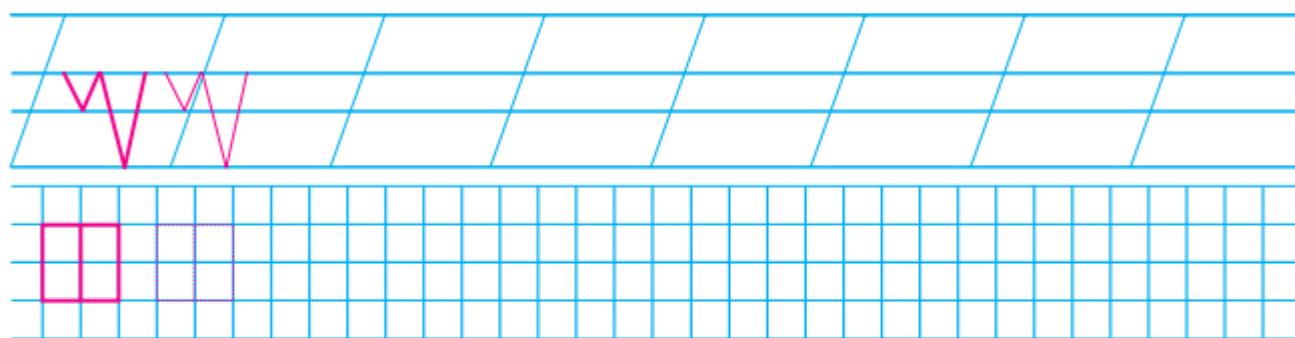

– Яке свято завершує різдвяно-новорічний цикл?
– Різдвяно-новорічний цикл завершує свято Водохреща.

- Як ще називається це свято у народі?
- У народі це свято називають Йорданом.

Пишу • Írok

► Пиши за зразком.

► 1 група. Згадай графічну схему речення.

Щедрий вечір!

► 2 група. Згадаймо й поділи на склади слова: *щедрий*, *вечір*.

Досліджую • Vizsgálódom

► Які народні звичаї свого краю ти знаєш?

▶ Слухаю • Figyelek

▶ Послухай і повтори:

Коли б чарівником я став
Хоч ненадовго, хоч на день, –
Тоді чимало добрих справ
Зробив би для усіх людей.

Лідія Компанієць

▶ Читаю • Olvasok

немовля – csecsemő

хлопчик – kisfiú

юнак – ifjú

людина – 1. ember,
2. férfi

чоловік – 1.férfi
2.férj

жінка – nő

бабуся – nagymama

дідусь – nagyapa

дитина – gyermek

дівчинка – kislány

дівчина – leányka, bakfis

чарівник – 1.varázsló

2.bűvész

людські вчинки –

emberséges cselekedet

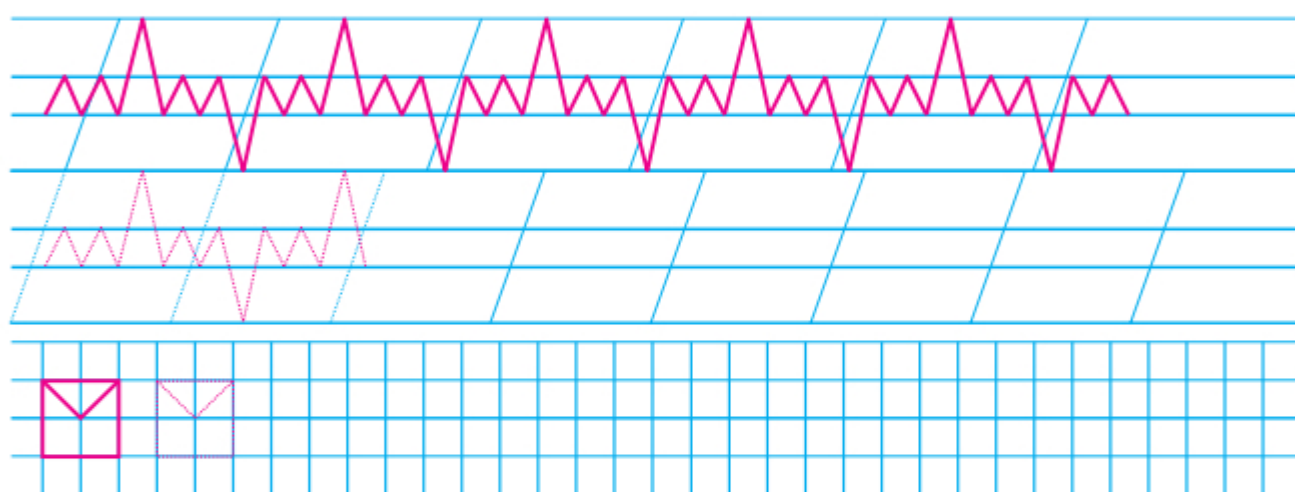
▶ Спілкуюся • Beszélgetek

- Коли починаються людські вчинки?
- Людські вчинки починаються з дня народження і тривають впродовж життя.
- Як це так?
- А так. Людини вже нема, а її вчинки залишаються.

Пишу • Írok

- ▶ Пиши за зразком.

Досліджую • Vizsgálódom

- ▶ Запитай у батьків, чи відрізняється твоє дитинство від їхнього.
- ▶ Досліди життя людини від народження до твого віку.
- ▶ Досліди, які відомі люди живуть у твоїй місцевості.

▶ Слухаю • Figyelek

▶ Послухай і повтори:

Мила милитись не вмiла
Мила мило з рук не змила
Мама милила умiло,
Мама з Мили мило змила.

▶ Читаю • Olvasok

голова – fej

ніс – orr

вiхо – fül

зуби – fogak

тiлуб – emberi vagy állati
törzs

руки – kéz(ek)

о́чи – szem(ek)

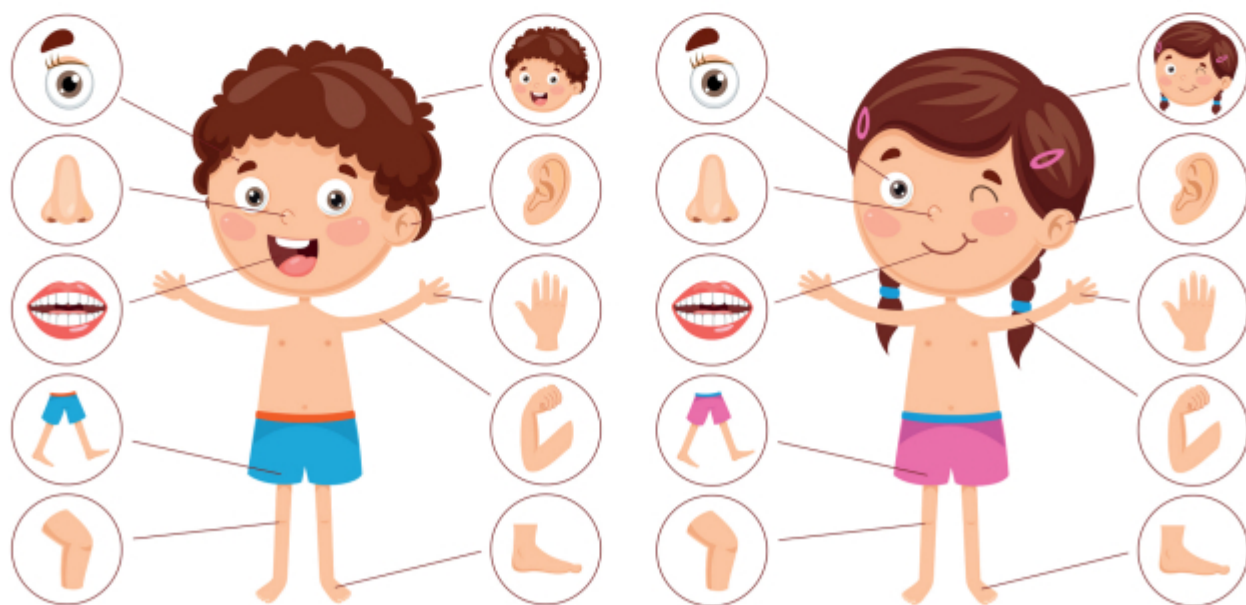
ро́т – száj

обличчя – arc (ábrázat)

волосся – haj

но́ги – láb(ak)

10

Спілкуюся • Beszélgetek

– Яка частина тіла допомагає нам писати, малювати, мити посуд?

– Писати, малювати, мити посуд нам допомагають руки.

– За допомогою чого ми ходимо?

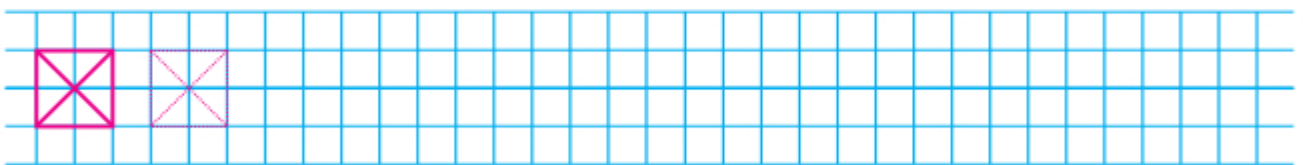
– Ми ходимо за допомогою ніг.

– Для чого нам потрібні очі та вуха?

– Очі потрібні, щоб бачити. Вуха потрібні, щоб чути.

Пишу • Írok

► Пиши за зразком.

► Згадай й поділи на склади слова: *очі, зуби, волосся*.

Досліджую • Vizsgálódom

► Гра „Назви частини тіла”.

► Досліди зміни будови тіла, які відбуваються у процесі дорослішання.

▶ Слухаю • Figyelek

▶ Послухай і повтори:

- Пилипку, бабуся кличе:
- Йди сюди! Умий обличчя!
- А навіщо? – внук озвався.
- Я обличчям ще не грався!

Василь Шарайко

▶ Читаю • Olvasok

одягáтися – öltözni,
felöltözni

зачісуватися – fésülni

сте́жити – ügyelni

пра́ти – mosni

вмива́тися – mosakodni
чі́стити – tisztítani

берегти – megvíványi

не брудни́ти – nem

bepiszkítani

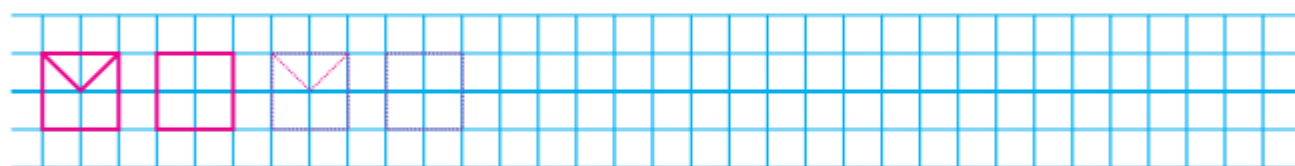
▶ Спілкуюся • Beszélgetek

- Коли ми вмиваємось та миємо руки?
- Як часто необхідно мити руки?
- Коли слід митися під душем або приймати ванну?
- Коли необхідно чистити зуби?

Пишу • Írok

- Пиши за зразком.

- Обведи предмети гігієни.

Досліджую • Vizsgálódom

- Яких правил гігієни слід дотримуватися дітям?
Що для цього їм необхідно?

▶ Слухаю • Figyelek

▶ Послухай і повтори:

Морозець, морозець!
 Не щипай за щічки.
 Теплі валянки у нас,
 Шубки й рукавички.

Грицько Бойко

▶ Читаю • Olvasok

сорóчка – ing
 спідни́ця – szoknya
 кúртка – dzseki
 сýкня – (női) ruha
 пальто́ – kabát
 ша́пка – sapka

шúба – bunda
 ша́рф – sál
 капелю́х – kalap
 штани́ – nadrág
 костю́м – kosztüm
 свéтр – pulóver

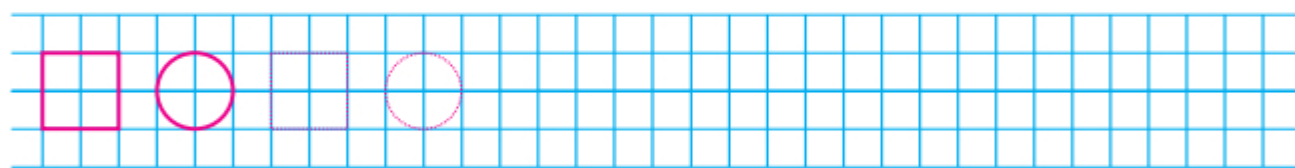
▶ Спілкуюся • Beszélgetek

- Який одяг зображений на малюнку?
- На малюнку зображений дитячий одяг.
- З яких матеріалів його шиють?
- Дитячий одяг шиють з різних матеріалів: бавовни, шовку, шерсті та інших.
- Яким буває одяг?
- Одяг буває зимовий і літній, чоловічий та жіночий, універсальний.

Пишу • Írok

- ▶ Пиши за зразком.

- ▶ 1 група. Розфарбуй куртку на малюнку.
- ▶ 2 група. Прикрась орнаментом куртку на малюнку.

Досліджую • Vizsgálódom

- ▶ Досліди, який одяг одягає дівчинка, а який – хлопчик.
- ▶ Гра „Вдягни ляльку”.

► Слухаю • Figyelek

► Послухай і повтори:

Гоп-гоп, чики-чики!
Купив тато черевики.
Я піду у них на свято,
Танцюватиму завзято.

Володимир Ладимирець

► Читаю • Olvasok

туфлі – félcipő
черевічки – cipő
кеди – tornacipő

гумові чоботи –
gumicsizma
кросівки – tornacipő

16

► Спілкуюся • Beszélgetek

– Яке взуття зображене на малюнку?

– На малюнку зображен різне взуття: кеди, чоботи, домашні капці, туфлі, черевики, босоніжки, кросівки.

– Яке буває взуття?

– Взуття буває чоловіче та жіноче, зимове та літнє.

Пишу • Írok

► Пиши за зразком.

► 1 група. Розфарбуй взуття на малюнку.

► 2 група. Прикрась орнаментом взуття на малюнку.

Досліджую • Vizsgálódom

► Гра „Взуй ляльку”.

▶ Слухаю • Figyelek

▶ Послухай і повтори:

Виростає красень-дім,
Не злічити вікон в нім!
В кожному – світла, світла!
Пречудові житла!

Олександр Пархоменко

▶ Читаю • Olvasok

хата – falusi ház
будинок – épület
дім – ház, lakóház
двері – ajtó(k)
спальня – hálószoba
кухня – konyha

картина – festmény, kép
дзеркало – tükör
ванна – fürdőszoba
штори – függöny
диван – divány, heverő
шафа – szekrény

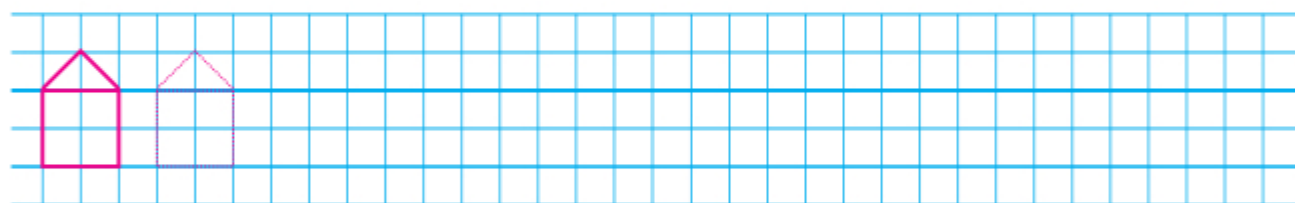
▶ Спілкуюся • Beszélgetek

- Що є в кожного будинка?
- Кожен будинок має стіни, дах, вікна, двері, димар, ганок.
- З чого роблять будинки?
- Будинки роблять з різних матеріалів: цегли, бетону, дерева, скла.

Пишу • Írok

► Пиши за зразком.

► Побудуй будинок своїх мрій з конструктора.

Досліджую • Vizsgálódom

► Гра „Обладнаємо наш дім” (за допомогою конструктора).

► Слухаю • Figyelek

► Послухай і повтори:

Правду люди кажуть, що скрізь добре, а вдома найкраще. Хто ж не любить своє помешкання? Часто ви ходите в гості до своїх рідних чи друзів?

А сьогодні ми підемо в гості до Оленки. Нещодавно її родина переїхала до нової квартири у шестиповерховому будинку.

Ось ми підходимо до під'їзду, заходимо в ліфт. Натискаємо кнопку біля цифри „3”. Згодом ми вже дзвонимо в двері. Нам відчиняє Оленка.

Що ви їй скажете?

Які слова вітання ще знаєте?

У передпокої ви роздягаєтесь. Який одяг ви знімаєте?

Оленка запрошує нас до вітальні. Тут є все для відпочинку.

► Читаю • Olvasok

квартира – lakás

крісло – fotel

ліжко – ágy

кілим – szőnyeg

підлога – padló

стіна – fal

вікно – ablak

люстра – csillár

вітальня – nappali

кімната – szoba

дитяча кімната –

gyermekszoba

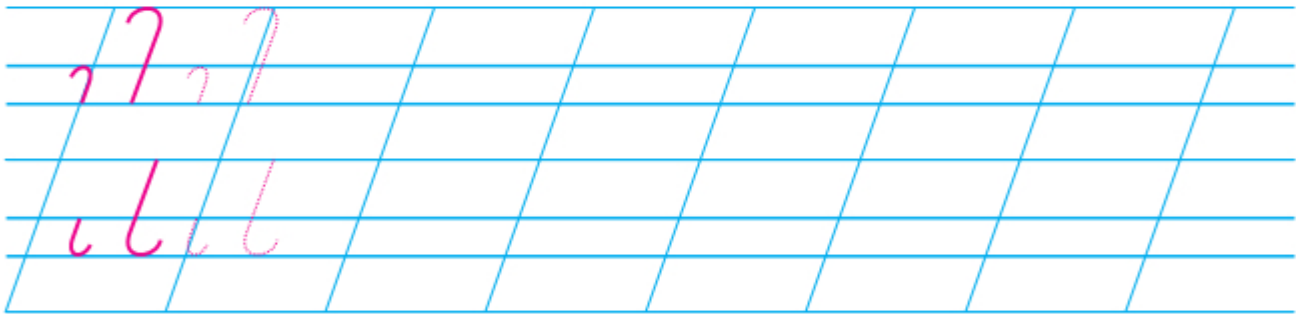

- Ти живеш у домі чи у квартирі?
- Скільки у вас кімнат?
- Які меблі стоять у кімнатах?
- Для чого їх використовують?

Пишу • Írok

21

► Пиши за зразком.

Досліджую • Vizsgálódom

► Гра: „Порівняй квартиру та будинок”.
Що спільне та відмінне?

▶ **Слухаю • Figyelek**

▶ Послухай і повтори:

Якщо хтось засумує,
Ти його не залишай,
Добрим словом,
Доброю справою
Втішай і допомагай!

Олександр Гельський

▶ **Читаю • Olvasok**

пра́ця – munka, dolog
допомо́га – segítség

підміта́ти – söprögetni
пекти́ – sütni

▶ **Спілкуюся • Beszélgetek**

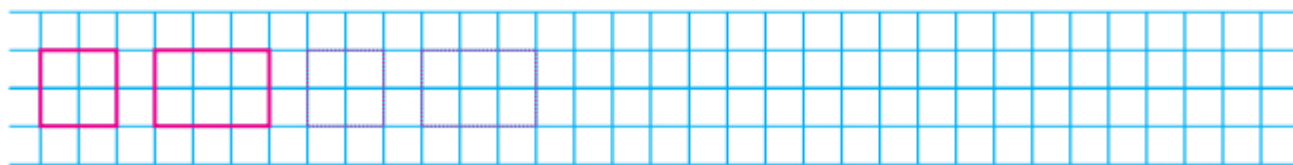
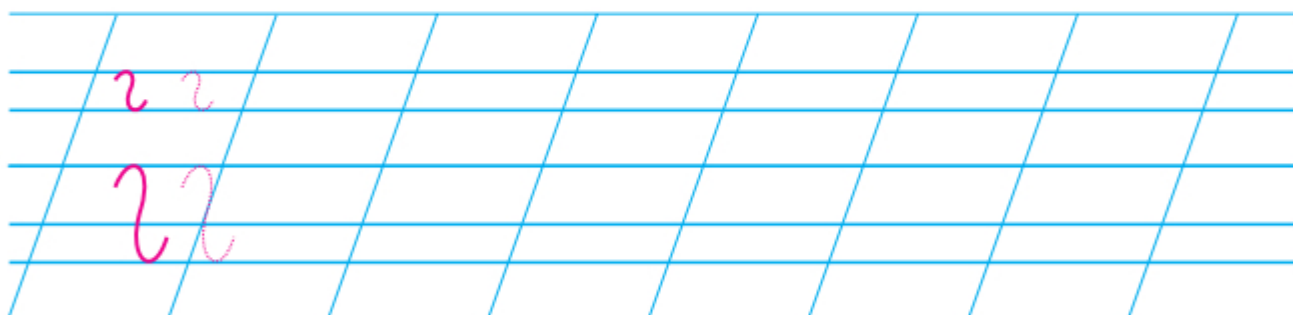
- Що роблять Марічка і Петрик на кухні?
- Марічка і Петрик допомагають батькам готувати їжу.
- А що роблять Андреа та Іштван?
- Андреа ремонтує іграшкового робота, а Іштван пилюситься кімнату.

Пишу • Írok

► Пиши за зразком.

23

Досліджую • Vizsgálódom

- Розкажи, як ти допомагаєш своїм рідним.
- Назви нові прилади, які допомагають виконувати хатні справи.

▶ Слухаю • Figyelek

▶ Послухай і повтори:

На плиті каструля біла,
В ній водичка докипіла:
"Буль, буль, буль!" – вона булькоче,
Що вона сказати хоче?

▶ Читаю • Olvasok

ніж – kés

лóжка – kanál

ва́за – váza

гле́чик – csupor

мі́ска – tál

виде́лка – villa

ча́шка – csésze

пля́шка – üveg

духо́вка – sütő

ке́лих – pohár

хлі́бниця – kenyértartó

плита́ – tűzhely

цуке́рниця –

cukorkatartó

кастру́ля – fazék

цукорниця – cukortartó

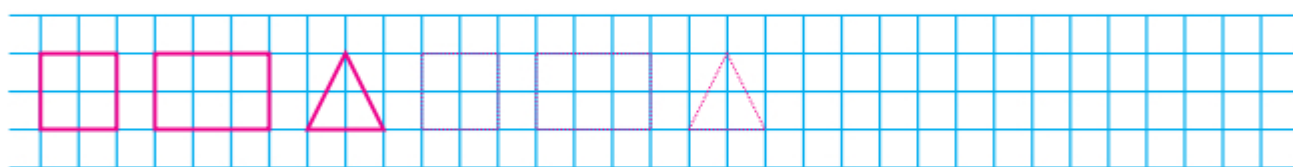
▶ Спілкуюся • Beszélgetek

- Який посуд є на кухні?
- На кухні є каструлі, сковорідки, глечики, горщики, миски, тарілки, чашки.
- Хто допомагає мити посуд?
- Діти допомагають мити посуд.

Пишу • Írok

- ▶ Пиши за зразком.

- ▶ 1 група. Розфарбуй глечик на малюнку.
- ▶ 2 група. Прикрась орнаментом посуд на малюнку.

Досліджую • Vizsgálódom

- ▶ Гра „У магазині посуду”. Досліди сучасний посуд.

▶ **Слухаю • Figyelek**

▶ Послухай і повтори:

З'їм смачний матусин супчик,
І котлету, і голубчик,
Стану дужим та красивим.
Більш не буду вередливим...

▶ **Читаю • Olvasok**

хліб – kenyér

батон – cipó

сіль – só

м'ясо – hús

суп – leves

їсти – enni

булочки – zsemle

борщ – borscs

тістечко – sütemény

котлети – fasírozott

▶ **Спілкуюся • Beszélgetek**

– Яка перша страва з червоного буряка, капусти та інших овочів популярна в Україні?

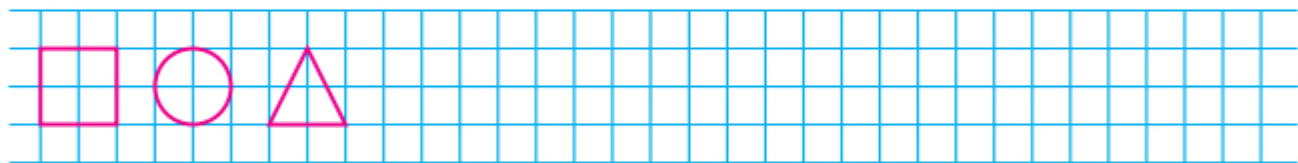
– Український червоний борщ є популярною стравою.

– Яка страва обов'язково має бути на Святвечір?

– Однією з обов'язкових страв є кутя.

Пишу • Írok

► Пиши за зразком.

27

► Пригадай графічну схему речення.

Я люблю борщ.

Янош їсть смачний бограч.

Досліджую • Vizsgálódom

► Досліди українські та угорські національні страви.

► Фонетично-артикуляційне вимовлення звуку [i].

▶ **Слухаю • Figyelek**

▶ Послухай i повтори:

Якось забула маленька дiвчинка налити молока своєму кошенятi. Кошеня було голодне. Воно хотiло попросити у дiвчинки молока, але забуло, як це зробити. Вибiгло воно на подвiр'я i гiрко заплакало. На подвiр'ї зустрiло корову.

– Чого ти плачеш, кошенятку? – питає корова.

– Я забуло, як треба просити їсти.

– Ти скажи: „Му-у-у”. Тебе й нагодують.

– Нi, – каже кошенятко, – це корови так просять. –
I побiгло далi...

▶ **Читаю • Olvasok**

коро́ва – tehén

бичо́к – fiatal bika

теля́ – borjú

барáн – kos

свиня́ – sertés

кіт – kandúr

соба́ка – kutya

ку́рка – tyúk

курча́ – csirke

гуса́к – lúd

кінь – ló

лоша́ – ló

пес – kutya, eb

щеня́ – kutyakölyök

пiвень – kakas

ка́чка – kacska

гу́ска – liba

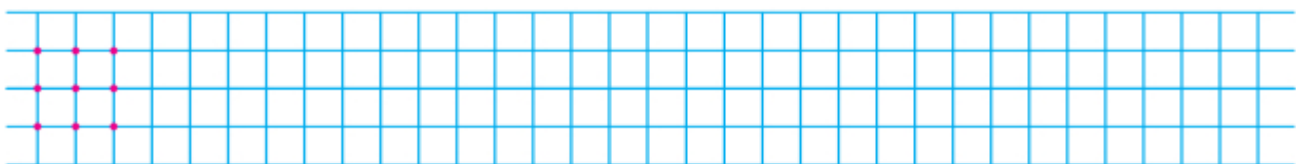
гусеня́ – kisliba

► З прослуханої казки та за малюнком розкажи, які поради давали свійські тварини кошеняті.

Пишу • Írok

► Пиши за зразком.

Досліджую • Vizsgálódom

► Досліди, як „говорять” свійські тварини.

► **Слухаю • Figyelek**

► Послухай і повтори:

Старайтесь робити добро
День і ніч, у кожну хвилину,
Щоб серденько, як сонце, цвіло,
Це хорошою робить людину.

Надія Красоткіна

► **Читаю • Olvasok**

► Згадай, з якої теми ці зображення.

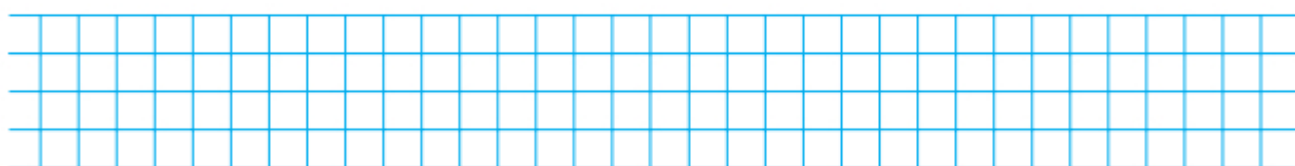
► **Спілкуюся • Beszélgetek**

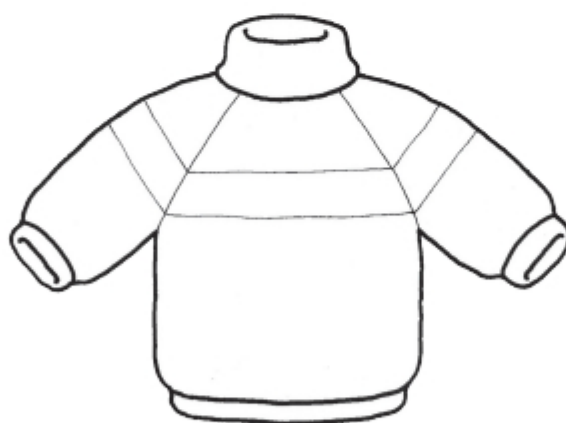
– Якої допомоги чекають від тебе батьки, друзі, вчителі, однокласники?

Пишу • Íгoк

► Пригадай і напиши вивчені графічні елементи.

► Пригадай, які завдання ти отримав / отримала для цього малюнка.

Досліджую • Vizsgálódom

► Досліди, яку інформацію ти отримав / отримала за цей період з різних джерел.

► З якими фонетично-артикуляційними труднощами ти зіткнувся / зіткнулася?

► **Слухаю • Figyelek**

► Послухай і повтори:

Хоч годинника не має,
Вранці він нас піднімає.
Кожен прокидається –
З сонечком вітається.
(Півень)

► **Читаю • Olvasok**

► Згадай, з якої теми це зображення.

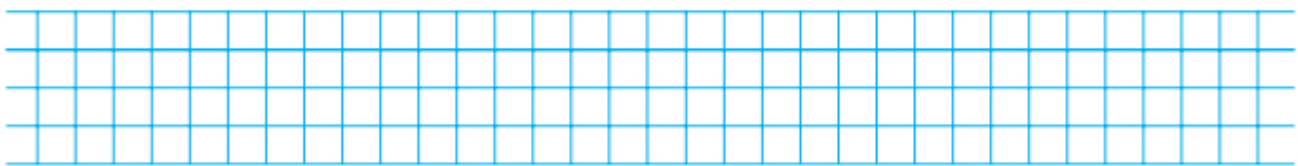
► **Спілкуюся • Beszélgetek**

– Який посуд ми використовуємо під час обіду?

Пишу • Írok

► Пригадай і напиши вивчені графічні елементи.

► Пригадай, які завдання ти отримав / отримала для цього малюнка.

Досліджую • Vizsgálódom

► Досліди, яку інформацію ти отримав / отримала за цей період з різних джерел.

► З якими фонетично-артикуляційними труднощами ти зіткнувся / зіткнулася?

Додаток.

Навчально-методичні матеріали

Ст4

Відповіді на запитання:

Де росте ялинка? Що діти почепили на ялинку? Хто танцює з дітьми навколо ялинки? Чому всі діти чекають Новий рік?

Вивчення напам'ять віршів (за вибором).

Загадка:

Що за гостя в нас така –
І зелена, і струнка!
Сяє зірка угорі,
На гіллячках ліхтарі,
І ростуть на ній не шишки,
А цукерки і горішки.
(Ялинка)

Складання оповідання про підготовку і святкування Нового року в рідній школі (довільна форма).

Ст.6

Відповіді на запитання:

Хто такий Ісус Христос? (Це Божий Син, Месія, який прийшов у світ в образі людини для нашого спасіння).

Коли відзначають свято Водохреща? Як його відзначають?

Які звичаї і традиції відзначають у вашому краї?

Ст.8

Людина. Будова тіла. Особиста гігієна.

На прикладі малюнків ознайомити дітей з основними періодами людського життя (дитинство, юність, зрілість, старість).

Збагатити дітей новими словами, які означають частини тіла людини. Навчити правильно вимовляти їх та вживати в усному мовленні, використовувати питальні слова (Що робить хлопчик? Де? Чим? Коли? Що робить дівчинка? Коли? Кому? Де?).

Привчати дітей до правил особистої гігієни, бережного ставлення до свого організму як частини природи. Дбати про здоров'я змолоду.

Показати на малюнках .... частини тіла людини.

Дівчинка дивиться у дзеркало (обличчя). Мама малює нігті (руки).

Діти граються м'ячем (руки, ноги).

Уміння вести діалог:

– Чим ми виконуємо різні роботи, пишемо? (Рукою)

– Чим ходимо? (Ногами)

– Для чого очі? (Щоб бачити)

– Для чого вуха? (Щоб чути)

– Для чого ніс? (Щоб нюхати)

Складання оповідання „Ранок школяра”

Вранці я встаю, чищу зуби. Вмиваюся, одягаюся, снідаю і йду до школи...

Відгадай загадку: Один говорить, двоє дивляться, двоє слухають. (Рот, вуха, очі)

Ст.14-16

Одяг. Взуття.

Збагачення словникового запасу про одяг та взуття. Закріплення теми „Людина. Частини тіла. Особиста гігієна”. Бесіда про використання у різні пори року відповідного одягу та взуття (підручник, . Бережне ставлення до своїх та чужих речей.

Вправи для розвитку зв'язного мовлення.

Дайте відповіді на запитання до малюнка ....

1. Як називається магазин, в якому продають одяг? А взуття?

2. Які види одягу ви знаєте? Що вдягаєте взимку (влітку, восени)? Чим відрізняється зимовий одяг від літнього?

3. Що одягають дівчатка, що хлопчики? З чого шиють одяг? З чого роблять взуття? Яке буває взуття?

4. Що коротше, а що довше? Плаття чи майка? Шкарпетки чи колготки? Куртка чи пальто? Штани чи шорти? Спідниця чи фартух?

Коллективне складання коротких розповідей за опорними словами.

У мене нове пальто. Воно дуже гарне. У школі я знімаю пальто і вішаю на вішалку. Я бережу своє пальто.

Гра „Одягни ляльку”.

Діти приносять улюблену ляльку, одягають її і називають українською мовою предмети одягу.

Складання оповіді про те, як кожен шанує свій одяг, взуття.

Я дбаю, щоб мій одяг був чистий, охайний. Сама чищу щіткою пальто, перу шкарпетки, вчуса прасувати. Взуття теж потребує щоденного догляду. Прийшовши додому, я завжди чищу взуття

щіткою, а якщо воно брудне, то спочатку мию. Ось гляньте, яке в мене охайне взуття.

Ст.18

Збагачувати словниковий запас учнів. Сприяти засвоєнню нової лексики, розвивати уміння розмовляти українською мовою. Вчити дітей за ознаками відгадувати предмети. Активізувати уміння будувати речення. Виховувати у дітей бережне ставлення до рідного дому, батьківської оселі.

Вступна бесіда вчителя.

Правду люди кажуть, що скрізь добре, а дома найкраще. Хто ж не любить своє помешкання? Часто ви ходите в гості до своїх рідних чи друзів? А сьогодні ми підемо в гості до Оленки. Нещодавно її родина переїхала до нового шестиповерхового будинку.

Ось ми підходимо до під'їзду, заходимо в ліфт. Натискаємо кнопку біля цифри „3”. Згодом ми вже дзвонимо в двері. Нам відчиняє Оленка.

Що ви їй скажете?

Які слова вітання ще знаєте?

У передпокої ви роздягаєтесь. Який одяг ви знімаєте?

Оленка запрошує нас до вітальні. Тут є все для відпочинку.

(Показуємо і називаємо побутові речі та предмети). Ось канапа, біля журнального столика стоять крісла (діти повторюють кожну нову назву). Після перегляду фільму по телевізору ми переходимо до дитячої кімнати. Як ви гадаєте, що ми там побачимо?

Відгадайте загадки:

1. Має роги й ноги, а держиться підлоги. (Стіл)

2. Поля скляні, дороги дерев'яні. (Вікна)

3. Хто завжди правду каже? (Дзеркало)

4. Тепла гармошка увесь дім нагріває. (Батарея)

5. Тік-так, а з місця ніяк. (Годинник)

6. Йти не йдем, хоч маєм ноги, все тримаємось підлоги. (Стільці)

Гра „Обладнаємо наш дім”.

Що потрібно для вітальні? Які меблі поставимо у спальні? Де поставимо холодильник? Де живе бабуся? (У селі). Чи є там квартира? (Ні, бабуся живе у хаті. Там є піч...).

Вивчення вірша напам'ять:

Де літо живе?

У павука хатинка –
Маленька павутинка.
У коника веселого –
Між травами оселя.

У ластівки швидкої –
Під нашим надвіконням
А тепле ніжне літо,
Волошками повите,
Посріблене дощами,
Живе в очах у мами!
(А. Костецький)

Ст.24

Ознайомити учнів з лексикою до теми „Посуд”. Збагатити словниковий запас. Розвивати та формувати мовну діяльність: говоріння, слухання та читання. Створення комунікативної основи спілкування за тематикою. Виховання пізнавальних інтересів, працелюбності, прагнення допомагати дорослим. Посуд – праця різних майстрів.

Розгляд малюнка підручника на сторінці 24.....

Який ще предмет посуду, якого немає на малюнку, ви знаєте? У кого з вас батьки займаються виготовленням посуду? Чи є цей посуд на малюнку?

Відгадування загадок:

У землі родився,
На кружелі вертівся,
На вогні пікся,
На базарі бував,
То холодним, то гарячим
Вдома кожен мене бачив.

І співаю
Я від жару,
Людей годував,
Як упав, то й пропав,
Ніхто не поховав.

(Глечик)

І пускаю
З носа пару.

(Чайник)

Вміння вести діалог:

– Оксанко, у тебе є чайний сервіз? –
Чайник, чашки, блюдця, цукорниця.

– Так, є. – Хтось подарував чи сама купила?

– Які предмети є у твоєму сервізі? –
Мені його подарували друзі.

Складання оповідання „У посудному магазині”.

Ми з мамою пішли в магазин. Там продавався різний посуд. Мама купила ложки, тарілки, каструлю. Мені сподобалось синє горнятко. Продавець загорнула покупку. Ми подякували продавцю за неї.

Ст.26

Їжа. Хлібні вироби. Солодощі. Екскурсія в їдальню.

Ознайомити учнів з лексикою на тему „Їжа. Хлібні вироби. Солодощі”. Збагачення словникового запасу. Формування та розвиток мовної діяльності говоріння, слухання та читання. Створення комунікативної основи спілкування за тематикою. Виховання пізнавальних інтересів, працелюбності, прагнення допомагати дорослим.

Логіко-лексичні вправи

1. Завдання 1. На яке запитання відповідають подані слова: *хто* чи *що*?

Горнятко, склянка, брат, каша, журавель, чайник, лисичка, кухня, крупа, капуста, хліб, лялька, дівчинка, цибуля.

(Діти можуть плескати в долоні відповідно до запитання: *що?* – 1 раз, *хто?* – 2 рази).

2. Завдання 2. Він, вона, воно.

Проводиться у такий спосіб: якщо називається слово чоловічого роду – сплескує в долоні перший ряд, жіночого роду – 2 ряд, середнього – 3.

Чай, суп, ковбаса, пшоно, молоко, бринза, каша, ніж, цукор, гречка, сіль.

3. Завдання 3. Доповнити речення за зразком: чай – це напій. (*їжа, страва, напій, солодощі, посуд*).

Каша, ковбаса, цукор, каструля, пательня, чайник, борщ.

4. Завдання 4. Що означають ці слова?

Зразок: склянки, тарілки – посуд, а сир – їжа.

Бринза, суп, хліб – ..., а ваза – ... .

Борщ, суп, каша – ..., а компот – ... .

Каша, котлета, вареники – ..., а ніж – ... .

Цукерки, тістечка, пиріжок – ..., а лялька – ... .

Чайник, каструля, миски – ..., а хліб – ... .

5. Завдання 5. Яке слово зайве?

Сир, бринза, вода, компот, оселедець, ваза.

Борщ, компот, суп, ложка.

Тарілка, чайник, бублик, ніж.

Горнятко, ножі, виделки, цукерки, вази.

Закріплення вивченого.

Відгадування загадок:

У трьох запнулася хустка

Гарна дівчина Устина.

Сіла їсти, сіла пити –

Стала бабою товстіти.

Капосна рипить з-за тину,

Звуть ту бабу ...

(*Капустина*)

2. Шкір має сім, а сльози випускає всім.
(*Цибуля*)

3. Що то за голова, що лиш зуби й борода?
(*Часник*)

4. Червоний Макар по полю скакав, а в борщ плигнув.
(*Буряк*)

5. Рідке, а не вода, біле, а не сніг.

(*Молоко*)

Б'ють мене ціпами,
Ріжуть мене ножами;
За те мене так гублять,
Що всі мене дуже люблять.
(*Хліб*)

8. Місили, місили,
Ліпили, ліпили,
А тоді – хіп,
Та в окріп!
А вже наостанку –
В масло та сметанку.
Хто зуміє відгадати,
Того будем частувати.
Що це?
(*Вареники*)

Ст.28

Свійські тварини

Розвивати уміння слухати, розуміти сприйняте на слух, збагачувати словниковий запас, вчити відповідати українською мовою. Виховувати любов та турботливе ставлення до домашніх тварин. Знати, яку користь вони приносять людині.

Аудіювання казки:

– Діти, ви любите слухати казки? Сьогодні я розповім вам казку „Няв-няв”, яку написала Оксана Іваненко. Як ви гадаєте, про кого вона нам розкаже?

(Вчитель розповідає казку та виставляє малюнки)

Якось забула маленька дівчинка налити молока своєму кошеняті. Кошеня було голодне. Воно хотіло попросити у дівчинки молока, але забуло, як це зробити. Вибігло воно на подвір'я і гірко заплакало. На подвір'ї зустріло корову.

– Чого ти плачеш, кошенятку? – питає корова.

– Я забуло, як треба просити їсти.

– Ти скажи: „Му-у-у”. Тебе й нагодують.

– Ні, – каже кошенятко, – це корови так просять. – І побігло далі...

Біля воріт стояло лоша.

– Чого ти плачеш, бідне кошенятко?

– Як же мені не плакати? – каже кошеня. – Я голодне, а не знаю, як же просити їсти.

– Це дуже просто, – каже лоша, – скажи: „Гі-гі-гі”, – і тебе нагодують.

– Ні, це коні так просять! – відповіло кошенятко та й побігло далі.

А назустріч йому півень.

– Чого ти, кошенятку, плачеш?

– Я їсти хочу, а не знаю, як треба просити.

– Ти закричи: – Ку-ку-рі-ку! Ось і все, – каже півень. – Я завжди так прошу.

– Ні, – каже кошенятко, – це лиш півники так співають...

А тут від комори йому назустріч виходить великий кіт.

– Чого ти, кошенятку, плачеш?

– Їсти дуже хочеться, а я забуло, як треба просити...

– Та ти скажи: „Няв-няв“, – відповідає кіт.

Згадало кошенятко, зраділо і побігло до дівчинки.

– Няв-няв! – занявчало воно голосно.

Дівчинка взяла мисочку і налила молока аж по самі вінця.

Бесіда за змістом казки:

– Чому плакало кошеня?

– Хто забув про нього?

– З ким воно зустрілось спочатку? Яку пораду дала корова?

– А кого кошенятко зустріло потім? Як його вчило лоша?

– Хто ще давав поради?

– Хто навчив кошенятко?

– Яку пораду ви б дали дівчинці?

Складання розповіді за опорними словами

1. Про свійських тварин.

У нас є вівця. Вівця дає (вовна, бринза, м'ясо). Я даю вівці (свіжа вода, сіно). У вівці навесні з'являється (ягнята). Ягнята (біленький, кучерявий, веселий). Я граю (з, вони, день, кожний). Вони пасуться (на, луг). Смачна бринза подобається (всі діти).

2. Про свійських птахів.

Навесні (курча). Курчата (жовтенький, пухнастий). Вони люблять (крихти, каша). Мама (і я) вдень (годувати, доглядати) курчат. Ввечері (вклади) їх спати. Коли буде тепло, (курча) підуть на подвір'я на сонечко. До осені вони підростуть.

3. Скласти діалоги:

а) батька з сином (про догляд за вівцями);

б) двох дівчаток (про догляд тварин на фермі);

в) матері й доньки (про допомогу по господарству).

Вивчити вірші напам'ять:

Ішла весна красна
У синій хустинці,
Несла весна красна
У скриньці гостинці.
Ягням – травцю.

Гусятам – водицю.

Каченятам – ряску,

А малятам – ласку.

(Т. Коломієць)

До свого роду – хоч через воду.

Десять людей залишають сліди на землі, со-

тня – протоптує стежку, а тисяча – дорогу.

Залізо випробовується у вогні, а людина в біді.

Які люди, такі й порядки.

Світ не без добрих людей.

Де ж наші вушка?

Слухають пестушки!

А де очі?

Дивляться казки!

А де зубки?

Ховають губки!

Ну а рот на замок.

Здоров'я – основа усього на світі.

Здоровими бути бажають всі діти.

Для цього потрібно щоденно умиватись,

Робити зарядку і тепло вдягатись.

У сестрички Люби

Випадають зуби.

Всім говорить Люба:

– Я тепер беж-ж-жуба!

Грицько Бойко

До лікарні біжить Клим,

А ви, дітки, чого з ним?

– Буде зубки лікувати –

Допоможемо кричати.

В. Юлоріяк

Одяг краще новий, а друг старий.

Зустрічають по одягу, а проводжають по розуму.

Не одяг прикрашає людину, а добрі слова.

Одяг ми для ваших ніг,

з нами ви і в дощ, і в сніг.

(Взуття)

Захищає наші ноги,

Не поранять їх дороги.

(Взуття)

У павука хатинка –

Маленька павутинка.

У коника веселого –

Між травами оселя.

У ластівки швидкої –
Під нашим надвіконням.

Має роги й ноги, а держиться підлоги. (Стіл)
Поля скляні, дороги дерев'яні. (Вікна)
Хто завжди правду каже? (Дзеркало)
Тепла гармошка увесь дім нагріває. (Батарея)
Тік-так, а з місця ніяк. (Годинник)
Йти не йдем, хоч маєм ноги, все тримаємось
підлоги. (Стільці)

В мурах – мурашник, у сонечка – небо,
У крапельки – хмара, у білки – дупло.
Нора, чи гніздечко... Та кожному треба,
Щоб в рідній домівці затишно було.
Наталія Карменко

Вітаміни А, В, С, Е, D –
Кожен їх кругом знайде:
В рибі, яйцях, фруктах, дині,
В моркві, полуниці, сливі.

Сірі, білі, ще й пухнаті
Є на фермі кроленята.
Я для них несучу травичку,
З буряків зелену качку.
Ще й з капусти качани,
Щоб скоріш росли вони.
Володимир Мордань

НЕЗНАЙОМА ЯЛИНКА

(зі збірки оповідань "Зелені чари")

Ялинки, сосни та смерічки всім добре відомі, без них не обходиться новорічне свято. Але є в Україні ще одне голчасте дерево, найдивовижніше серед колючих побратимів – тис ягідний. Дивна назва, чи не так? Річ у тім, що тис насправді родить не шишки, а яскраві червоні ягідки. Вродить і красується: на темно-зелених гілочках плоди горять, мов коштовні корали!

Від цього незвичайного дерева „позичили” собі назви річка Тиса на Закарпатті, містечко Тисмениця під Івано-Франківськом та чимало сіл – Тисів, Тисовиця, Тисменичани.

Зірка Мензатюк. Незнайома ялинка. Оповідання з книги Зелені чари. Художники - Людмила Остапенко, Олена Бржосніовська, Вікторія Ярош. Не тільки Колумбові, але й тисові людство завдячує великими географічними відкриттями. Без нього мореплавці навряд чи змогли переплисти величезні простори океанів. Саме з тису робили найважливіші деталі кораблів, адже він – негній-дерево, або залізне дерево Європи.

Його червоняста деревина – гарна й надзвичайно тверда та міцна. У Румунії різьбили з тису іконостаси в церквах – щоб були навіки, назавжди. Гуцули, будуючи дерев'яні покрівлі хат, використовували гілочки тису замість цвяхів. Та що цвяхи – у Хустському замку з тису робили навіть гарматні ядра! Упавши на землю, вони відскакували, ніби м'ячі, завдаючи ворогові нових ударів. З тису виготовляли лопати, лемеші, основи мостів. Не дивно, що його повсюдно вирубували. Тепер тис охороняється. В Україні найбільше тисових дерев – понад 15 тисяч – зростає в урочищі Княздівір біля Коломиї на Івано-Франківщині. Ростає він у Тисовому Яру на Буковині, Тисовому Груні в Карпатському заповіднику, у Криму.

Взагалі-то тис більше схожий на кущ, ніж на дерево. Він невисокий, з широкою щільною кроною. А ще тис дуже отруйний! У давньому Римі його гілочки носили на знак трауру, як символ смерті. Проте зайцям він не шкодить, та й для птахів його ягоди – чудові ласощі.

Тис виростає і з насіння, і з пагонів. Ростає неспішно, в десятирічному віці має висоту всього 50-70 сантиметрів. А чого квапитися? Тис – найдовговічніше дерево Європи: чимало дерев мають вік до 1000 років. У Криму, неподалік від гори Ай-Петрі, росте тис, вік якого перевищує 1200 літ. Часом зустріти його можна і в містах, у старовинних парках чи біля палаців, і то чудова окраса!

Зірка Мензатюк

Новий рік.....	4
Водохрещтя. Народні звичаї	6
Людина	8
Будова тіла	10
Гігієна тіла.....	12
Одяг	14
Взуття.....	16
Будинок	18
Квартира.....	20
Допомога вдома	22
Посуд.....	24
Їжа	26
Свійські тварини	28
Загальні очікувальні результати.....	30
Конкретні очікувальні результати.....	32
Додаток. Навчально-методичні матеріали.....	34

Навчальне видання

КРИГАН Серафима Герасимівна, СЕРГІЙЧУК Юліанна Павлівна

УКРАЇНСЬКА МОВА

Навчальний посібник для 1 класу
з навчанням угорською мовою
закладів загальної середньої освіти
(у 4-х частинах, з аудіосупроводом)

ЧАСТИНА 3, з аудіосупроводом

Схвалено для використання в освітньому процесі

Підручник відповідає Державним санітарним нормам і правилам
„Гігієнічні вимоги до друкованої продукції для дітей”

У підручнику використано матеріали з вільних інтернет-джерел

Редактор
Коректор
Дизайн та верстка

Формат 84x108/16.
Ум. друк. арк. .... Обл.-вид. арк. ....
Наклад ... прим. Зам. № ....

Видавець і виготовлювач видавничий дім «Букрек»
вул. С. Костишина, 10, м. Чернівці. 58000

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єкта видавничої справи ЧЦ № 1 від 10.07.2000 р.

